

MFS - Minor Field Studies

Reseberättelse

Vår MFS i Ghana

Maria Johansson och Johanna Grim

Vi var i Ghana under januari till mars 2012 och gjorde ett projekt om biogas i kursen "Projektarbete i Energisystem, 15 hp". Vår studie gjordes vid HPW Fresh & Dry Ltd., ett schweiziskt företag som exporterar torkad frukt till Europa. I anslutning till företagets fabrik finns en biogasanläggning som drivs med fruktavfall. Tanken är att biogasen tillsammans med värme från solpaneler ska räcka för att försörja frukttorkarna med värme och hela fabriken med el.

Vår plan var att göra en livscykelanalys på anläggningen. Det var detta vi angett i stipendieansökan och kommit överens om med vår kontaktperson i Ghana – trodde vi. Väl på plats, ville vår kontaktperson att vi skulle göra en mer grundläggande utvärdering av anläggningens funktion. Detta insåg vi snart var mer relevant, eftersom anläggningen inte fungerade så bra. Vår kommunikation före avresan hade varit alltför bristfällig. Vi trodde att kontaktpersonen i Ghana hade läst vår plan, men så var det inte. De data som man sagt skulle finnas tillgängliga fanns inte. Så vi ändrade vår plan.

Efter någon vecka kom vi igång med mätningarna. Vi hade inte tillgång till all utrustning som behövdes, så vi fick hitta på egna lösningar. Det var väldigt spännande och stimulerande att utveckla mätmetoder själva och det gick mycket bra att samarbeta med våra arbetskamrater. Plötsligt tyckte alla att det var spännande med biogas! Alla var hjälpsamma, även om de flesta inte förstod vad vi höll på med och varför. Några personer jobbade vi med dagligen, och vi hade stort utbyte av varandra. Vi lärde oss mycket om deras anläggning och de lärde sig mycket om biogas. Några blev riktigt bra vänner och vi kommer att sakna dem mycket. I slutet av projektet presenterade vi våra resultat för ledningen och hade en överlämning så att de förhoppningsvis kan fortsätta att kontinuerligt utvärdera sin anläggning. Vi hade en del slutsatser och rekommendationer att komma med, så det kändes bra. Vi höll även en mer grundläggande lektion i hur biogas fungerar för killarna som jobbar med den dagligen. Så vi tror att det har blivit något bestående av vårt projekt!

En sak som vi insåg var viktig var hur man ska hantera hierarkin på ett företag. Det gäller att prata med rätt person. Om man pratar med chefen så delegeras allt nedåt så att alla samarbetar. Men det går inte att gå direkt och prata med någon med lägre grad, för han måste få order av sin chef! I vårt fall hade dock vissa redan fått order från chefen om att hjälpa oss med allt vi bad om.

Att få tag på personer på andra företag eller officiella inrättningar kan vara svårt, särskilt om man försöker ringa eller mejla. Det kan finnas tio telefonnummer på hemsidan utan att man får svar på något av dem. Om man däremot åker dit personligen går det bättre. Så länge personen inte sitter i möte upplevde vi att de gärna tar sig tid och är väldigt hjälpsamma.

De flesta människor vi träffat jobbar ganska mycket, men det är ett lugnare tempo än hemma. Arbetarna på fabriken måste jobba tills arbetet är klart, men de verkar inte stressade för det. I Sverige skulle den som är långsam ha en enorm press på sig i en sådan situation men här tar man det lugnt. Folk går till och med långsamt. Efter någon vecka i värmen gjorde vi detsamma...

Vi bodde hos chefen på företaget, en schweizare som varit i Ghana i sju år. Det var väldigt fint, inte riktigt representativt för ett ghanesiskt hem. Vi hade el och rinnande vatten och fick varsitt rum. Cirka 1 meter utanför sovrummet bodde grannarna i ett hus utan väggar. De ekonomiska klyftorna i Ghana är uppenbara.

Vi åt ghanesisk lunch på fabriken varje dag. En del mat är väldigt god (men stark!), som Red Red och Jollof rice. Annan mat, såsom Banku, Kenkey och Fufu, är kletiga maträtter som vi hade svårt för i början, men vi lärde oss någorlunda. Man äter mycket kyckling i Ghana, och den är fantastiskt god. Fisken är också god, särskilt tilapia. Men det bästa är frukten. Vi kommer aldrig att kunna äta bananer eller ananas i Sverige igen! Vår chef tyckte (såklart) mycket om frukt, så vi fick det till både frukost och efter middagen varje dag. Vi fick också lära oss en del när vi var i fruktbranschen. Till exempel vet vi nu att apelsiner inte är naturligt orangea, utan gröngula. De blir orange av att man besprutar dem med en kemikalie. Eftersom de europeiska kunderna tror att apelsiner ska vara orange och inte köper dem annars besprutar man dem alltså...

På helgerna var vi lediga och gjorde en del utflykter. Vi åkte bland annat till Accra och Cape Coast, och vår värd tog med oss till stranden och till Akosombo, Ghanas största vattenkraftdamm. Några söndagar gick vi i kyrkan. Det var en upplevelse. De drar gärna på högtalarna på max och sjunger i mikrofonerna av hjärtans lust. En helg var det begravning. Stans högsta politiker, vår granne, skulle begrava sin mor, och det var ordentligt pådrag. Staden skulle städas, gatan asfalteras, gatlykter sättas upp... Folk muttrade över korruption. Sedan var det festligheter från torsdag kväll till söndag kväll. Vi fick vara med och lära oss att dansa. Alla skrattade väldigt mycket, vi kan ha sett dumma ut. Men det var roligt!

Efter att ha avslutat vårt projekt hade vi en och en halv vecka ledigt, då vi reste runt i landet. Vi besökte Tamale, Mole National Park och Kumasi.

Att ta sig runt i Ghana är ganska smidigt då det finns taxibilar överallt. Att åka privat taxi är relativt dyrt (men billigt jämfört med svenska priser), men tro-tro (minibuss) är superbilligt. Det är dock livsfarligt. Åk inte tro tro när det är mörkt! Vi hade en obehaglig episod med ett säte som lutade mot dörren som inte gick att stänga, på en tro tro som for fram i tung trafik i totalt mörker och regn. Då trodde vi att vi skulle falla ut och komma hem från Ghana i en kista...

Något som var chockartat och lite jobbigt i början var att vara så annorlunda. Alla vill prata med en och ropar Obruni, ("Viting") efter en. Vid några tillfällen fick vi en hel kör av barn efter oss som skanderade "Obruni! Obruni! Obruni!", som om det var en hejrams! Det är ganska roligt men ibland påfrestande. Men alla är vänliga och vill veta vad man gör här och vad man tycker om Ghana. De är stolta över sitt land. Man får besvara frågan "Obruni, where are you going?" hundratals gånger under ett par månader i Ghana. Det kan vara jobbigt när man bara vill gå hem och är trött på att säga att man inte vill åka taxi. Däremot är det väldigt praktiskt när man kommer till en kaosartad station och inte vet vart man ska gå för att hitta en tro-tro dit man ska.

Vi hade trott att man alltid måste pruta i Ghana, så det var vad vi gjorde i början. Men vi insåg snart att de flesta försäljare ger ett rättvist pris från början. Om man köper frukt, kex eller vatten i någon liten affär behöver man inte pruta. I tro-tros är det också ett fast pris. Om man köper något av en "hawker", en person som går runt på gatorna med varor i en skål på huvudet och säljer till alla som sitter fast i trafikstockningar, är det också fast pris. Däremot ska man alltid förhandla om priset innan man sätter sig i en dropping taxi. Eller när man köper souvenirer. På Centre for National Culture i Accra behöver man pruta ganska hårt...

Människorna i Ghana är religiösa, och i söder är de flesta kristna. Religionen är en stor del av det vardagliga livet. Lite kuriosa är att många döper sina affärer eller andra inrättningar till kristna namn.

Vad som helst med Jesus, Christ eller God lockar tydligen kunder... Några exempel på namn är "Christ in you Chemicals", "Trust in God Beauty Salon", "If God says yes Cold Store" och "Jesus loves fashion".

Helheltsintrycket av Ghana är att det är ett fantastiskt land, men med stora utmaningar. Det kändes vemodigt att lämna sina nya vänner men vi hoppas kunna återvända hit någon gång.

<http://mfskurs.programkontoret.se/Public/Reseberattelse.aspx>